

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

با مقدمه:

دکتر محمد حسین بیاتی

رئیس دانشگاه عدالت

نویسنده:

محمد علی معیر محمدی

پژوهشگر و مدرس دانشگاه

سرشناسه	: معیر محمدی، محمدعلی، ۱۳۶۸
عنوان و نام پدیدآور	: ادبیات عرب به زبان ساده/ نویسنده محمدعلی معیر محمدی: با مقدمه محمدحسین بیانی
مشخصات نشر	: تهران: کتاب آوا ۱۴۰۳
مشخصات ظاهری	: ۳۸۴ ص
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۸۲۱-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: چاپ قبلی: کتاب آوا، ۱۳۹۶. (۳۲۹ص).
موضوع	: زبان عربی - صرف و نحو
موضوع	: Arabic language-Morphosyntax
موضوع	: زبان عربی - صرف و نحو - راهنمای آموزشی
موضوع	: Arabic language - Morphosyntax- Study and teaching
شناسه افزوده	: تمنای فر، فاطمه، ۱۳۷۷-
رده بندی کنگره	: ۶۱۴۱PJ
رده بندی دیویی	: ۴۹۲/۷۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۵۳۳۳۳

ادبیات عرب به زبان ساده

مؤلف:	دکتر محمدعلی معیر محمدی
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	سوم ۱۴۰۳
شمارگان:	۳۰۰ نسخه
قیمت:	۳۰۰.۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۸۲۱-۴

نشانی دفتر مرکزی: انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت، پلاک ۴، طبقه ۲، واحد ۴
شماره های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ | ۶۶۹۷۴۱۳۰ | ۶۶۴۰۷۹۹۳ | دورنگار: ۶۶۴۶۱۱۵۸

www.avabook.com avabook_kazemi@yahoo.com

فروشگاه کتاب آوا: اسلام شهر، خیابان صیاد شیرازی، جنب فرمانداری

تلفن: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متنی کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

مقدمه دکتر محمدحسین بیاتی

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله و الصلاة و السلام على رسول الله و على آله آل الله و اللعن على اعدائهم اعداء الله
اهمیت فراگیری ادبیات عرب به عنوان کلید فهم متون دینی و اشراف بر زوایای گوناگون فرهنگ
اسلامی بر کسی پوشیده نیست. ادبیات عرب خود نیز در عرض سایر علوم اسلامی در ساحت این
فرهنگ انیق و تمدن عریق بایسته و بسان دیگر دانش‌ها ریشه در آستان ملک پاسبان
آموزه‌های علوی دارد.

امروزه بایسته است که با بهره‌گیری از تجارب نوین آموزشی اقداماتی جدی‌تر از آنچه تا کنون بوده
است در راستای ارتقای کیفیت آموزش ادبیات عرب در تمامی سطوحی که به عمل آید تا تناسب
میان زمانی که طلبه و دانشجو مصروف آموختن می‌نماید با حجم و عمق آنچه که آموخته هرچه
معقول‌تر به نظر آید.

اینجانب بخش‌هایی از مسودات برادر کوشا جناب آقای دکتر معیر محمدی (زید توفیق‌ه) را مطالعه
نمودم و از خداوند متعال مسألت می‌دارم که آن را وافی به مقصود و در کفه حسنات ایشان جای
دهد.

و السلام

مهر حسین بیاتی

رئیس‌رشته‌ی عربی

مقدمه چاپ و ویرایش سوم

بیا تا گل برافشانیم و می در ساغر اندازیم

فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم

بعد از آنکه نگارش این نوشتار به پایان رسید در این فکر نبودم که این اثر برای آزمون سردفتری اسناد رسمی نیز مورد استفاده قرار بگیرد چه آنکه سالیان زیادی بود این آزمون برگزار نمی‌شد. اما بعد از آنکه برگزاری آزمون سردفتری از سر گرفته شد تعداد زیادی از دانشجویان عزیزم برای درس ادبیات عرب از کتاب پیش رو استفاده کردند و استقبال بی نظیری از آن صورت گرفت. به همین منظور تصمیم گرفتم تا در چاپ جدید ویرایشی اساسی انجام داده و همچنین مجموعه سؤالات آزمون‌های سردفتری اسناد رسمی هم با پاسخنامه تشریحی را نیز به کتاب اضافه کنم. لذا همانطور که مشخص است دانشجویان و داوطلبان عزیز آزمون سردفتری با مطالعه این کتاب علاوه بر آموزش مفهومی در بخش درسنامه، از تهیه کتاب تست جداگانه نیز بی نیاز خواهند بود و با مطالعه تست‌های تألیفی و سنوات آزمون ان شاء الله می‌توانند به سطح مطلوب برسند.

در آخر لازم می‌دانم از زحمات سرکار خانم تمنائی‌فر که با دقت بالا مباحث کتاب را بازخوانی و مطالب مورد نیاز را خصوصاً در تست‌ها و پاسخنامه تشریحی اضافه نمودند تشکر و قدردانی نمائم. همچنین از ویراستار محترم کتاب‌های بنده سرکار خانم مسجدیان که با صبر و شکیبایی خاص خود در خلق این اثر سهیم بودند کمال امتنان را دارم. از اساتید، حقوق‌دانان، دانشجویان و داوطلبین عزیز و محترم آزمون‌های حقوقی استدعا دارم تا نظرات ارزشمند خود را از طریق صفحه اینستاگرام dr.moayer با بنده در میان بگذارند.

إِذْ تَقُولُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَقْسِبُونَ حَيْثُ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ

کتابخانه که کآن سخن را در دهان یکدیگر می‌گرفتید و چیزی بر زبان می‌راندید که در باره کآن هیچ نمی‌دانستید و می‌پنداشتید که کار خود درست، و حال آنکه در نزد خدا کار بزرگ بود. (سوره مبارکه نور، آیه شریفه ۱۵)

۷ اسفند ماه ۱۴۰۲، تهران

مصدر علی معین‌مصدر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هست کلید در گنج حکیم

ذات مقدس احدیت در آیه دوم از سوره مبارکه یوسف می‌فرماید: إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ یعنی همانا ما قرآن را به زبان عربی نازل کردیم باشد که بیندیشید. همچنین در آیات دیگری از قرآن کریم در چند موضع مختلف به در خور از عربی بودن قرآن سخن می‌فرماید.^۱ در این مجال نمی‌توان به صورت مبسوط از علل نزول قرآن به زبان عربی سخن گفت، لیکن نکته قابل تأمل این است که اصیل ترین و قابل استنادترین متن دینی مسلمان در تمام شاخه‌های الهیات و علوم دینی قرآن است. به همین دلیل بر هر مسلمان و به طور خاص بر هر مسلمان که طلبه متون دینی است و یا به هر نحوی سرو کاری با این متن دارد فرض است که به قواعد استفاده و درک آن متن آشنا باشد. حتی شخصی غیر مسلمان که در پی تحقیقات دینی است برای فهم صحیح مطالب ناگزیر به بهره جستن از فنون قواعد زبان عربی است. از طرفی نه تنها قرآن مجید بلکه تمامی متون دینی مسلمان به زبان عربی است. در واقع یک انسان مسلمان برای درک صحیح از قرائت دینی ناگزیر به یادگیری زبان عربی می‌باشد چرا که ترجمه متن به هر زبانی جایگزین متن اصلی آن نخواهد شد و این موضوعی است که تمام زبان شناسان بدان معترفند. در این راستا یادگیری زبان عربی بر طلبه متون دینی، دانشجوی حقوق اسلامی و حتی حقوق وضعی غرب واجب است. زیرا همانگونه که اشارت رفت، تمامی متونی که مذکور افتاد به جهت استنباط احکام و قوانین و... محتاج به زبان عربی می‌باشند و بسیاری از آنها حتی ترجمه نشده‌اند. در واقع این دسته از دانش پژوهان بالاخص در ابتدای راه تحصیل جهت برقراری

^۱ - آیه ۹۷ سوره مریم، آیه ۱۱۳ سوره طه، آیه ۳ سوره زخرف، آیه ۵۸ سوره دخان، آیه ۴۴ سوره فصلت

ارتباط صحیح با متون دینی و صحیح خواندن، فهمیدن و استنباط از آنها باید ابتدا با قواعد و دستور زبان ادبیات عربی آشنایی کامل پیدا کنند. از همین رو است که در بدو ورود به حوزات علمیه طلاب قبل از شروع به یادگیری سایر علوم چند سال متمادی تنها به یادگیری علم ادبیات عرب می‌پردازند، چیزی که جای آن در دانشگاه‌هایی که به دروس حقوقی و فقهی می‌پردازند خالی است و همین امر باعث می‌گردد تا دانشجو بار علمی مناسبی پیدا ننماید و در نهایت از تحصیل علوم عالیه محروم بماند.

به هر روی آنچه به وضوح پیدا است اهمیت یادگیری دقیق قواعد و دستور زبان عربی است. در این میان این بنده ناچیز از همان ابتدای طول دوران تحصیل چه در حوزه و چه در دانشگاه دغدغه یادگیری قواعد و محاوره زبان عربی را داشتم به حدی که از ۱۸ سال قبل در طول دوران دبیرستان همزمانی که به مطالعه دروس حوزوی همچون جامع المقدمات و... می‌پرداختم به تدریس قواعد عربی در مدارس نیز مشغول بودم، لیکن با وجود کتاب‌ها و جزوات مختلف جامعیت و دقت لازم در آنها، کمتر احساس می‌شد. لذا بر آن شدم تا با جمع آوری چکیده آنچه در طول این سالها تدریس و تدریس شده با مجموعه سوالات چهار گزینه‌ای جهت یادگیری بهتر و دقیق‌تر قرار این اثر را تقدیم دانشجویان عزیز نمایم. لازم به ذکر است مجموعه حاضر برای دانش آموزان دوره قبل از ورود به دانشگاه بالاخص دانش آموزان رشته ادبیات و علوم انسانی مفید به فایده است، لیکن هدف اصلی از تالیف و جمع آوری این کتاب، کمک به طلاب تازه ورود به حوزات علمیه و همچنین دانشجویان رشته‌های فقه و حقوق اسلامی و حقوق در دوره کارشناسی، جهت متن درس ادبیات عرب در این دوره می‌باشد. همچنین این کتاب دانشجویان محترم را جهت ورود به دوره‌های تحصیلات تکمیلی رشته‌های الهیات نیز آماده می‌سازد و منبع مناسبی برای آمادگی آزمون‌های حقوقی بالأخص آزمون سردفتری، اسناد رسمی نیز می‌باشد. این کتاب در سه فصل کلی تعبیه شده است که فصل اول آن به مبانی و کلیات، فصل دوم به صرف و فصل سوم به نحو اختصاص یافته است. و از نظر شکلی برای دانشجو و طلبه‌ای که مبتدی است در هر فصل مطالب به شکل قابل فهم گردآوری شده است.

در آخر از باب امتنان لازم می‌دانم از اساتید خوبم که الفبای قواعد ادبیات عرب را به اینجانب آموختند کمال تشکر را نمایم و همواره برایشان آرزوی سلامتی و طول عمر کنم؛ جناب حاج‌آقای حمیدیان (دامت توفیقاته) که هر آنچه از پایه ادبیات عرب آموختم مرهون زحمات او است و همچنین جناب آقای حاج‌یوسف نظیفی (دامت توفیقاته) که در یادگیری و همچنین استفاده از یادداشت‌ها، جزوات و برخی نمونه سؤالات او در این نوشتار بسیار مدیون وی هستم. همچنین از استاد گرانقدرم حضرت آیت‌الله دکتر محمدحسین بیاتی (دامت برکاته) که در تمام طول دوران تلمذ همچون برادری مشفق در کنارم بودند و هستند نیز کمال امتنان را دارم. امید است این جهد هر چند ناچیز و اندک در راه پیشبرد اهداف عالیه طریقه حقه تشیع در دنیا و آخرت مورد پذیرش قرار گیرد و همچنین در تولید و احیاء علوم دینی و حوزوی در دانشگاه‌ها و مجامع آکادمیک نقش خوبی را ایفاء نماید. به امید آن روزی که منجی عالم بشریت حضرت بقیه‌الله الاعظم (روحی والارواح العالمین لتراب مقدمه الفداء) ظهور نماید و نور مطلق او عالم وجود را روشنایی بخشد. اللهم عجل لولیك الفرج واجعلنا من انصاره و عوانه.

صَبَّحَ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَ أَيْدِيهِمْ وَلَا يُحِيطُ بِشَيْءٍ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

۱۵ ذی القعدة ۱۴۲۷ هـ الموافق ۲۸ مرداد ۱۳۹۵

الاصغر مصدق علی میر مصدق